

Rapport - Anskaffelser av bil

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Verdal kommune	Møtedato 14.10.2019	Saksnr 27/19
Saksbehandler Arkivkode Arkivsaknr	Torbjørn Brandt FE - 217, TI - &58 18/495-25	

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Kontrollutvalget legger rapporten frem til behandling i kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret anser de avdekkede forhold som kritikkverdige.
2. Kommunestyret ber rådmannen sørge for at:
 - a. Rammeavtalene utarbeides i tråd med regelverket.
 - b. Rammeavtalene etterleves.
 - c. Regelverket for offentlig arkiv etterleves.
3. Kommunestyret ber rådmannen orientere kontrollutvalget ved en skriftlig redegjørelse for oppfølging av punkt a-c.

Vedlegg

Rapport - Anskaffelser bil
Prosjektplan - kommunal anskaffelse av bil
Særutskrift av møtebok - sak 7-19

Saksutredning

Innledning

Kontrollutvalget vedtok i sak 54/18-3 at sekretariatet skulle legge frem en sak vedrørende anskaffelse av bil. I sak 7/19 vedtok utvalget å bestille en undersøkelse. På bakgrunn av bestillingen la revisor frem en prosjektplan for utvalget i sak 12/19. Kontrollutvalget vedtok i samme sak å bestille en undersøkelse med en total ressursramme på inntil 350 timer med levering 1.9.2019. Det vises til vedlagt prosjektplan og særutskrift fra møtebok i sak 7/19.

Endelig rapport ble overlevert sekretariatet 30.9.2019. Rapporten hadde da vært gjenstand for 2 høringsrunder.

Under behandling av prosjektplanen i sak 12/19 presiserte utvalget bestillingen hva angikk prosjektplanens problemstillinger, ressursrammer, leveringstidspunkt. Videre ble revisor bedt om å velge en metodikk som ga sikre konklusjoner. Utvalget understreket at det var viktig med klart og tydelig språk, hva angikk både omfanget og konklusjonene i rapporten. Om nødvendig skulle rene beskrivelser av data, rettskilder, revisjonskriterier med videre inntas som vedlegg fremfor å bli inntatt i rapportens hoveddel. Revisor ble bedt om å legge vekt på vurderinger og dokumentasjon, både kommunens egen dokumentasjon og den dokumentasjon som revisor selv måtte fremskaffe for å kunne trekke sikre og klare konklusjoner. Flere av punktene som ble tatt opp under behandlingen av sak 12/19 fremgår også av saksutredning i sak 7/19. Revisor ble også bedt om å gi tilbakemelding til utvalget i tilfelle forutsetningene for prosjektet endret seg, f.eks. at vedtatt tidsressurs ble for knapp.

Revisors problemstillinger og konklusjoner

På bakgrunn av kontrollutvalgets bestilling i sak 7/19 og innspill gitt i sak 12/19, utarbeidet revisors følgende problemstillinger:

1. Er kommunens rammeavtale for innkjøp av kjøretøy 2014 – 2018 utarbeidet i henhold til lov og forskrift om offentlige anskaffelser?
2. Er kommunens faktiske anskaffelser av kjøretøy i perioden mars 2014 – desember 2018 utført i henhold til kommunens rammeavtale?

Herunder:

- a) Er kommunens praktisering av opsjonsmulighet i rammeavtalen i henhold til gjeldende rett?
 - b) Er evt. leasing utover rammeavtalens varighet i tråd med gjeldende rett?
 - c) Hadde kommunen i 2014-2018 tilstrekkelige ressurser og kompetanse for anskaffelser, arkivering, journalføring, utarbeidelse av rammeavtale, utlysning av mini-konkurranse m.m.
3. Er kommunens anskaffelser dokumentert i henhold til aktuelle bestemmelser og krav?

Oppsummert besvarer revisor problemstillingene som følger:

1. Rammeavtalen ikke utarbeidet iht. lov og forskrift.
2. -
 - a) Praktisering av opsjonsmulighet i rammeavtalen ikke iht. gjeldende rett.
 - b) Basert på informasjon fra kontaktperson, er det trolig blitt leaset biler utover rammeavtalens varighet. Etter revisors vurdering har kommunen i sum foretatt en ulovlig direkte anskaffelse, jf. anskaffelsesforskriften § 4-1 (q).
 - c) Etter revisors vurdering er det blitt begått feil i saksbehandlingen innen innkjøp av bil i perioden 2014 – 2018. Det følger av dette at samkommunens ressurser innen innkjøp trolig ikke har vært god nok i perioden som undersøkes. Angående samkommunens kompetanse innen anskaffelser, var denne trolig ikke tilfredsstillende da rammeavtalen ble utarbeidet.
3. Manglende kontrakter for samkommunens anskaffelser av aktuelle biler er i strid med anskaffelsesforskriften. Anskaffelsesloven § 5 sier for øvrig at etterprøvbare skal ivaretas gjennom anskaffelsesprosessen. Revisjonen kan ikke se at fraværet av kontrakter ivaretar hensynet til etterprøvbare som beskrevet i anskaffelsesloven.

Kontrollutvalgssekretariatets vurdering

Lovverket inneholder klare krav til etterprøvbare og dokumentasjon. Eventuelt manglende dokumentasjon og sikring av etterprøvbare er i seg selv et brudd på lov om offentlige anskaffelser, ikke bare regelverket om offentlig arkiv.

Kommunen har ikke signert eller tidfestet oppstart for rammeavtalen. Kommunen hevder oppstartstidspunktet er ved uttak av første bil i september. Revisor har ikke avklart oppstartstidspunkt for avtalen eller gjeldende rett på området. Dette er ikke samsvar med kontrollutvalgets bestilling.

I hvilken grad kommunen har sikret etterprøvbare med den pliktige dokumentasjon vil også være avgjørende for revisors videre arbeid med denne undersøkelsen, herunder valg av metode. Gitt det tilfelle at kommunens arkiv og oversendt dokumentasjon var mangelfull ba utvalget revisor om å finne alternative metoder for dokumentasjonsinnhenting for å kunne trekke sikre konklusjoner. Utvalget nevnte ble blant annet stikkprøver av bilparken, informasjon fra offentlige register mv.

Denne problematikken gjør seg gjeldende for problemstilling 2. Sekretariatet kan ikke se at rapporten gir svar på om de faktiske anskaffelsene i perioden 2014 – 2018 var helt eller delvis i tråd med regelverket. Revisor konkluderer riktignok med at anskaffelser i forbindelse med opsjonsavtalen, fra 2017-2018 var ulovlig, men de faktiske anskaffelser i perioden 2014-2017 er ikke undersøkt. Heller ikke anskaffelser som er gjennomført på slutten av 2018 er undersøkt. Undersøkelsen svarer derfor ikke ut bestillingen eller prosjektplanen på dette punktet.

Når det gjelder problemstilling 2.a.) er revisor tydelig på at anskaffelser gjennom opsjonsavtalen var en ulovlig direkteanskaffelse. Kommunen gir uttrykk for å være uenige med revisors konklusjoner på dette punktet og mener kommunens tolkning kan være innenfor regelverket. Undersøkelsen burde i større grad belyst gjeldene rett på området. Sekretariatet er uavhengig av dette enig med revisors konklusjon.

Når det gjelder problemstilling 2.c.) dokumenteres det ikke om samkommunen har hatt tilstrekkelig kompetanse eller ressurser på området. Kommunen vedgår selv at den trolig ikke har hatt tilstrekkelig kompetanse eller ressurser. Revisors legger kommunens

opplysninger til grunn. Revisor burde innhentet dokumentasjon som i større grad verifiserte hvorvidt samkommunens kompetanse og ressurser var tilstrekkelige. Videre gir rapporten ikke svar på om det ble utlyst mini-konkurranse. Gitt at det ikke ble utlyst mini-konkurranse, gir følgelig rapporten ingen forklaring på dette punktet.

Når det gjelder oppfølging av rapporten er det sekretariatets vurdering at utvalget bør be rådmann orientere utvalget ved en skriftlig redegjørelse.

Kontrollutvalgssekretariatets konklusjon

Rapporten avdekker flere forhold som krever kommunestyrets oppmerksomhet.

Revisors undersøkelse avdekker at rammeavtalen ikke var i tråd med gjeldende regelverk. Herunder at praktisering og forståelsen av muligheten til å benytte opsjon ikke var i tråd med gjeldende rett. Videre avdekker undersøkelsen at regelverket for offentlig arkiv ikke er etterlevd. Kommunen vedgår selv at kompetansen og ressursene trolig ikke var tilstrekkelig for den perioden som ble undersøkt, videre vedgår samkommunen at det trolig har vært begått saksbehandlingsfeil.

Rapporten gir tilstrekkelig grunnlag for at utvalget behandler rapporten og sender den til videre behandling i kommunestyret.